

GAST AAN HET WOORD 10 - LUCIEN DE COCK: "ONTHOU ME IN JE ZONNEBLOEM ..."



Dr. Lucien de Cock is internist-geriater, die zijn hele leven gefascineerd is geweest door dood, begraven en begraafplaatsen. Daarover schreef hij het standaardwerk 'Geschiedenis van de dood'.

Het werk bestaat uit twee kloeke delen: 'Rituelen en gewoontes in Europa' en 'Begraafplaatsen in Europa'. Aan zijn werk mochten wij bijdragen door het leveren van een groot aantal foto's.



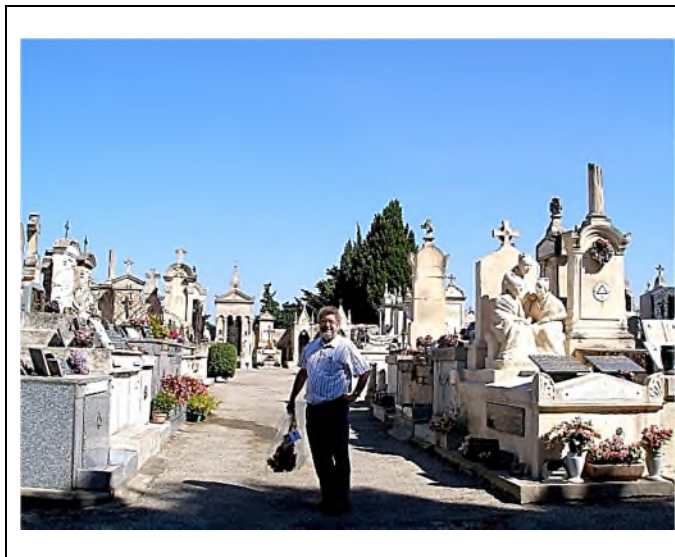
Hoe meer ik met de dood werd geconfronteerd en hoe beter ik ze leerde kennen, des te fantastischer werd en is voor mij het leven. Onze existentie is geen zinloos doorbrengen van wat jaren, maar voor de meesten betekent het een zinvol en begeerd bestaan. Het is overigens veelal de zin en de waarde van het voorbije leven die in de dood de herinnering kleurt. Een graf, een naam, een afscheid datum, een graffoto uit de tijd toen men nog levend was ... het zijn herinneringen aan wie ooit is geweest, iemand die ergens een steen in de rivier heeft verlegd.

Vanuit mijn beroep als internist en hoofdzakelijk als geriater was de dood echter voor mij niet op de eerste plaats een filosofische confrontatie, maar een dagdagelijkse realiteit. Ruim dertig jaar geleden werd ik arts in een tijd dat de mens begon te geloven in de belofte van de wetenschap dat we quasi onsterfelijk zouden worden. Dit is de grootste vergissing die ik heb meegemaakt. Integendeel, de dood bleef voor de meeste mensen een onaanvaardbaar taboe, waaraan moeilijk een zin kon gegeven worden. In mijn bureel staan dan ook twee diametraal tegenovergestelde boekenkasten. De ene bevat de wetenschappelijke boeken om het leven te behouden, de andere staat vol boeken in een poging de realiteit van het sterven te proberen aanvaarden. Onze visie op leven en dood evolueerde in die ruim dertig jaar voortdurend. Gelukkig bleven hoofdzakelijk oudere mensen sterven, want het overlijden van een jong iemand blijft revolte oproepen. Maar lijden en dood zijn vooral bespreekbaar geworden en menswaardig sterven werd verheven tot een elementair recht voor iedereen.

Dat een arts mensen geneest, zelfs spectaculair terugbrengt, lijkt de meest logische zaak. Dat een arts de strijd om zijn patiënt verliest en niet aan zijn familie kan teruggeven lijkt wel een falen en is moeilijker aanvaardbaar. Toch heb ik juist in deze falende momenten de diepste verbondenheid met vaak radeloze en ontroostbare naastbestaanden ervaren. Dierbaren die rouwen, die de laatste wensen van hun geliefden voor na de dood nog willen in vervulling brengen, die hem/haar een mooie laatste rustplaats willen geven ... als een plekje om naar terug te keren. Die ultieme invulling voor het tastbare maar nu dode lichaam bracht me vaak naar zovele kerkhoven.

Begraafplaatsen... de plaats waar we zonder uitzondering allen ooit zullen belanden: rijken en armen, gedoopten en ongedoopten, verongelukten en zelfdoders, jongeren en ouderen, rustig overledenen of plots uit het leven gerukten. Op deze begraafplaatsen leven onze gevoelens en herinneringen aan wie zij zijn geweest verder. Van in zijn prille bestaan voelde de westerse mens nood om dit tot expressie te brengen en verhief de dodenbezorging tot een fundamenteel kenmerk van zijn cultuur. Eeuwenlang omringt hij zijn doden met een schat aan funeraire kunst, wiens variëteit en schoonheid me overal in de wereld aantrok. Zelfs de herontdekte westerse crematie werd inhoudsvoller dan alleen maar een versnelde omzet naar een hoopje amorfe as. Ook rond de beschikking van de as ontwikkelde zich een nieuwe cultuur.

Wandelend over de gangen van menig begraafplaats slenter ik tussen de subjectieve gevoelens van onbekende naastbestaanden. Soms hou ik halt bij iemand die mij dierbaar was en aan wie bijzondere herinneringen zijn gebeven. Zo hou ik elk jaar stil bij de mens die ooit het langst – meer dan 122 jaar - heeft geleefd, Jeanne Calment op de begraafplaats in Arles. Elk jaar leg ik op haar graf neer: de beloofde zonnebloemen.



© 2007 tekst & foto's : Dr. Lucien De Cock.